Oikeusministeriö Neuvostoraportti EU/7/2025-OM-59

Aittoniemi Eeva 6.10.2025

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 12.-13.6.2025; Neuvostoraportti; Oikeusasiat

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 12.-13.6.2025

Neuvosto hyväksyi osittaisen yleisnäkemyksen haavoittuvien aikuisten suojelua koskevasta asetuksesta. Kompromissin katsottiin muodostavan hyvän lähtökohdan jatkoneuvotteluille. Jatkoneuvotteluiden osalta muutamat jäsenvaltiot ilmaisivat varauksellisen suhtautumisensa suojelua koskevien rekistereiden perustamiseen ja yhteen liittämiseen.

Lisäksi neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen maksukyvyttömyysdirektiivistä. Jäsenvaltiot yleisesti kiittivät saavutetun tekstin tasapainoisuutta ja joustavuutta, ja erityisesti tuettiin mikroyritysmenettelyjä koskevan osaston poistamista – toisaalta viiden jäsenvaltion joukko olisi tukenut osaston säilyttämistä. Neljä jäsenvaltiota pidättäytyi yleisnäkemyksen hyväksymisestä.

Neuvosto sai tilannekatsauksen EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Euroopan syyttäjänviraston EPPO:n toiminnasta. EPPO-asetusta koskevan komission arvioinnin on tarkoitus valmistua kesäkuuhun 2026 mennessä.

Neuvosto sai myös tilannekatsauksen rankaisemattomuuden torjunnasta Venäjän hyökkäyssodassa Ukrainaa vastaan. Jäsenvaltiot korostivat tarvetta varmistaa Venäjän vastuuvelvollisuuden toteutuminen, kiittelivät edistymistä hyökkäysrikostuomioistuimen perustamisessa ja kiirehtivät vaadekomission perustamista.

Puheenjohtajavaltio, komissio, Eurojust ja EUH kertoivat toimista järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen kolmasmaayhteistyön vahvistamiseksi.

Kokouksen varsinaiset asiakohdat:

1. Asetus aikuisten suojelusta

Osittainen yleisnäkemys

Puheenjohtaja aloitti käsittelyn toteamalla, että haavoittuvien aikuisten on saatava suojelua silloinkin, kun he muuttavat jäsenvaltiosta toiseen. Nyt ollaan saavuttamassa osittainen yleisnäkemys luvuista I-V. On pyritty johdonmukaisuuteen Haagin yleissopimuksen kanssa, joissakin asioissa on haluttu mennä pidemmälle. Toivoi tukea osittaiselle yleisnäkemykselle.

Komissio toi puheenvuorossaan esiin, että haavoittuvat aikuiset kohtaavat monenlaisia haasteita, ja asetuksen tavoitteena on helpottaa vapaata liikkuvuutta. Osittainen yleisnäkemys sisältää keskeiset näkökohdat - tämä on hyvä pohja jatkoa ajatellen.

Kymmenkunta puheenvuoron käyttänyttä jäsenvaltiota antoivat tukensa kompromissille, joka muodostaa hyvän lähtökohdan jatkoneuvotteluille.

Suomi toi puheenvuorossaan esiin, että väestön ikääntyminen on Euroopan laajuinen ilmiö, ja ihmisten liikkuvuus lisääntyy. Tällainen rajat ylittävien asioiden hoitamista helpottava EU-sääntely on ajankohtaista ja tarpeellista. Suomi toivoo, että myös jatkoneuvotteluissa päästään pian eteenpäin ja erityisen tärkeänä Suomi pitää eurooppalaisen edustustodistuksen käyttöönottoa. Osittaisen yleisnäkemyksen ulkopuolelle jääneiden lukujen osalta Suomi toi esiin varauksellisen suhtautumisensa suojelua koskevien rekisterien perustamisvelvoitetta ja yhteenliittämistä koskevaan sääntelyyn (näin myös muutamat muut jäsenvaltiot). Tulevissa neuvotteluissa on huolellisesti punnittava tällaisesta sääntelystä aiheutuvia riskejä ja kustannuksia suhteessa siitä saatavaan hyötyyn. Meillä on vielä työtä edessä, mutta pääsemme varmasti hyvässä yhteistyössä sopivaan lopputulokseen.

PJ totesi neuvoston hyväksyneen osittaisen yleisnäkemyksen.

2. **Direktiivi maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamisesta**

Yleisnäkemys

PJ muistutti, että ehdotusta on työstetty monen puheenjohtajavaltion kaudella. Pre-pack-menettelyä koskeva osasto IV tarkoittaa monelle jäsenvaltioille uutta mekanismia ja oli siksi herättänyt myös huolta jäsenvaltioissa, mutta lopputulos jättää liikkumavaraa jäsenvaltioille samalla helpottaen yrityksen myyntiä. Mikroyritysmenettelyjä koskeva osasto VI on poistettu: mikroyrityksiä koskevat tehokkaat menettelyt ovat sinänsä tärkeitä ja osasto oli saanut hiukan tukeakin, mutta pääosin se oli herättänyt huolia muun muassa velkojansuojaan liittyen. Velkojatoimikuntia koskeva osasto VII sisältää monelle tuttua sääntelyä, mutta joillakin valtioilla tällaisia toimikuntia ei ole käytössä. Siksi ehdotus sisältää myös mahdollisuuksia rajata velkojatoimikuntien käyttämistä. Osasto IX sisältää myös hätätilanteita koskevan poikkeussäännöksen. On vakuuttunut siitä, että kompromissi on tasapainoinen huomioiden jäsenvaltioiden tarvitseman liikkumavaran ja toisaalta tuomalla kuitenkin sääntelyyn lisäarvoa ja tehokkuutta.

Komissio totesi olevansa tyytyväinen siitä, että neuvosto on saavuttamassa yleisnäkemyksen kokonaisuudesta. KOM varaa oman kantansa neuvottelujen tässä vaiheessa, mutta on yleisesti ottaen tyytyväinen siitä, että teksti säilyttää alkuperäisen ehdotuksen tavoitteet. Toi esiin pettymyksensä siitä, että mikroyritysmenettelyä koskeva osasto on kokonaan poistettu. Toivoo, että kysymykseen voidaan vielä palata neuvotteluissa. Lisäksi pitää täytäntöönpanoaikaa (4v) aika pitkänä. Odottaa trilogineuvottelujen käynnistymistä Tanskan pj-kauden aikana.

Keskustelussa jäsenvaltiot yleisesti tukivat ehdotuksen tavoitteita ja pitivät direktiiviä tärkeänä välineenä unionin kilpailukyvyn sekä sisämarkkinoiden ja pääomamarkkinaunionin edistämisessä. Selvä enemmistö tuki yleisnäkemystä PJ:n ehdottamassa muodossa. Puheenvuoroissa kiitettiin tasapainoista kompromissia, joka huomioi minimiharmonisoinnin tavoitteet ja kansalliset järjestelmät, suojaa velkojien etua ja jättää liikkumavaraa. Toisaalta neljä maata ilmoitti pidättäytyvänsä hyväksymisestä ja jättävänsä lausumat.

Tusinan verran jäsenvaltioita, ml Suomi, tukivat nimenomaisesti mikroyritysmenettelyjä koskevan osaston IV poistamista, viitaten mm. liian laajaan soveltamisalaan sekä huoliin yrityksille ja toisaalta tuomioistuimille aiheutuvasta taakasta. Viisi maata olisi halunnut säilyttää ko. osaston direktiivissä.

Suomi antoi neuvoston yleisnäkemykselle tukensa ja korosti puheenvuorossaan, että toimivat ja tehokkaat maksukyvyttömyysmenettelyt vahvistavat pääomien vapaata liikkuvuutta ja rajat ylittäviä sijoituksia. Eurooppalaista kilpailukykyä on vahvistettava ja pääomamarkkinaunionia on syvennettävä. Suomi edistää yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen löytymistä pääomamarkkinoiden kehittämiseksi

osana strategisen kilpailukyvyn vahvistamista. Puheenjohtajan kompromissiehdotus on Suomen mielestä hyvä ja tasapainoinen kokonaisuus. Ehdotuksessa on keskitytty niihin osastoihin, joiden avulla voidaan aidosti edistää pääomamarkkinaunionia. Tämä mahdollistaa sen, että tärkeän direktiivin valmistelussa päästään nyt etenemään seuraavaan vaiheeseen. Suomen mielestä on tärkeää, että kaikkia EU-säädöksiä tarkastellaan myös varautumislinssien läpi. Siksi on tyytyväinen siitä, että direktiiviin sisältyy myös erityisiä hätätilanteita koskeva säännös. On tärkeää, että yleisnäkemyksessä saavutettu liikkumavara säilyy myös tulevissa trilogineuvotteluissa. Tulee yhdessä tavoitella sitä, että maksukyvyttömyysmenettelyt koko EU:ssa ovat mahdollisimman tehokkaat ja toimivat. Tästä syystä on edelleen vahvasti sitä mieltä, että nyt poistettua mikroyritysten menettelyä ei tule sisällyttää myöskään lopulliseen direktiiviin.

PJ totesi yleisnäkemyksen tulleen hyväksytyksi.

3. EU:n liittyminen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen

Tilannekatsaus

Puheenjohtajan ja komission lyhyt tilannekatsaus asiaan.

4. Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO)

Tilannekatsaus

Komissio muistutti puheenvuorossaan, että EPPO:n toiminta käynnistyi vain neljä vuotta sitten, joten tulokset ovat vakuuttavia. Käynnissä on yli 2660 tutkintaa, joiden kattama vahinkomäärä nousee 24,8 miljardiin euroon. Lisäksi tuomioita oli hieman yli sata. Kesäkuuhun 2026 mennessä komissiolta odotetaan arviointiraporttia EPPO-asetuksesta, alustavia tuloksia voidaan saada jo tämän vuoden vaihteessa.

Pääsyyttäjä Kövesi kiinnitti puheenvuorossaan huomiota siihen, että rikollisryhmät ovat laajentaneet toimintaansa talousrikoksiin ja käyttävät hyväkseen unionin sisämarkkinoita. ALV-petokset muodostavat yhden tuottavimmista rikollisuuden muodoista, joka rahoittaa vakavampaa rikollisuutta.

5. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan: rankaisemattomuuden torjunta

Tilannekatsaus

Neuvosto sai tilannekatsauksen asiaan komissiolta, Eurojustilta ja EU:n ulkosuhdehallinnolta. Komissio käsitteli puheenvuorossaan hyökkäysrikostuomioistuimen perustamista, vaadekomission perustamista sekä EU:n pakoterikosdirektiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa.

Puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot, ml Suomi, kiittivät viimeaikaisia edistysaskelia hyökkäysrikostuomioistuimen perustamisessa, kiirehtivät vaadekomission perustamista ja korostivat tarvetta saattaa Venäjä vastuuseen teoistaan.

6. Laittoman huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta: oikeudellisen yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa

Tilannekatsaus

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen toimenpiteisiin yhteistyön tiivistämiseksi kolmansien maiden kanssa ja komissio kertoi puheenvuorossaan erityisesti sisäisen turvallisuuden ProtectEU-strategiasta, joka osaltaan pyrkii vahvistamaan unionin yhteistyötä kolmansien maiden kanssa laittoman huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Myös Eurojust kertoi toiminnastaan omalta osaltaan.

Suomen edustajat

VSI Teija Makkonen/OM, PE Jori Arvonen/EUE ja virkamiesvaltuuskunta.

Asiakirjat
Asiakohdittain neuvoston asialistan mukaan.

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite